

Comisia Economică pentru
Europa a Națiunilor Unite

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Republica Moldova

Implementarea Protocolului privind Apa și Sănătatea în Moldova și activitatea Centrului de informare Ion Salaru, CNSP

Întroducere

- Moldova este parte la Protocol din 15.12.2005.
- Scopul Protocolului –reducerea frecvenței izbucnirilor și a bolilor condiționate de apă printr-un management eficient al apelor.
- În conformitate cu art. 6 și 7 la Protocol, Moldova și-a elaborat și aprobat prin ordinul comun al MS și MM **nr.91/704** din 20.10.2010 a fost aprobată lista indicatorilor țintă - **în total 34** (www.cnsp.md)
- Este stabilit un mecanism de raportare către Secretariatul comun al Protocolului (OMS-UNECE) privind realizarea indicatorilor - țintă Moldova a prezentat deja 2 rapoarte naționale – 2010, 2013.

Provocări principale în implementare

- Ponderea ridicată a neconformității apei la parametrii chimici la apeductele urbane, la cei chimici și microbiologici în localitățile rurale, calitatea și siguranța apei potabile nu este o prioritate pentru a operatorii de sisteme și APL.
- Sanitația este domeniul cu cel mai mic suport din partea autorităților și populației.
- Persistă inechități evidente privind accesul la sisteme îmbunătățite de apă și sanitație în dependență de urban - rural, zonă geografică, chentilă de bunăstare, nivel de educație, etc.
- Capacități financiare și umane insuficiente la nivel central și local pentru gestionarea sistemelor, volumul și costurile foarte mari de lucrări ce necesită a fi îndeplinit și timpul relativ scurt în care acestea trebuie realizate.
- Deși a crescut considerabil volumul de informare, nivelul de informare și implicare a populației este insuficient.

Reducerea incidenței bolilor condiționate de apă

- Sunt stabilite 3 ținte naționale:
- Instituirea unui SI pentru BNT, inclusiv BCA (fluoroza, anemia, boli digestive cronice).
- Menținerea nivelului zero de incidența a BI convenționale condiționate de apă (holera și f. tifoidă),
- Reducerea cu 20% a incidenței prin HVA către 2020.
- Realizat în a.2012, comparativ cu 2009:
 - nu s-a înregistrat izbucniri epidemice prin BCA,
 - 20% s-a redus nivelul shigeloselor,
 - De 5 ori s-a redus incidența prin HVA,
 - În 2012 a fost introdus vaccinul împotriva infecției rotavirale,
 - În a.2013 a fost efectuată o evaluare privind nivelul de supraveghere și răspândire a helminților transmiși prin sol,

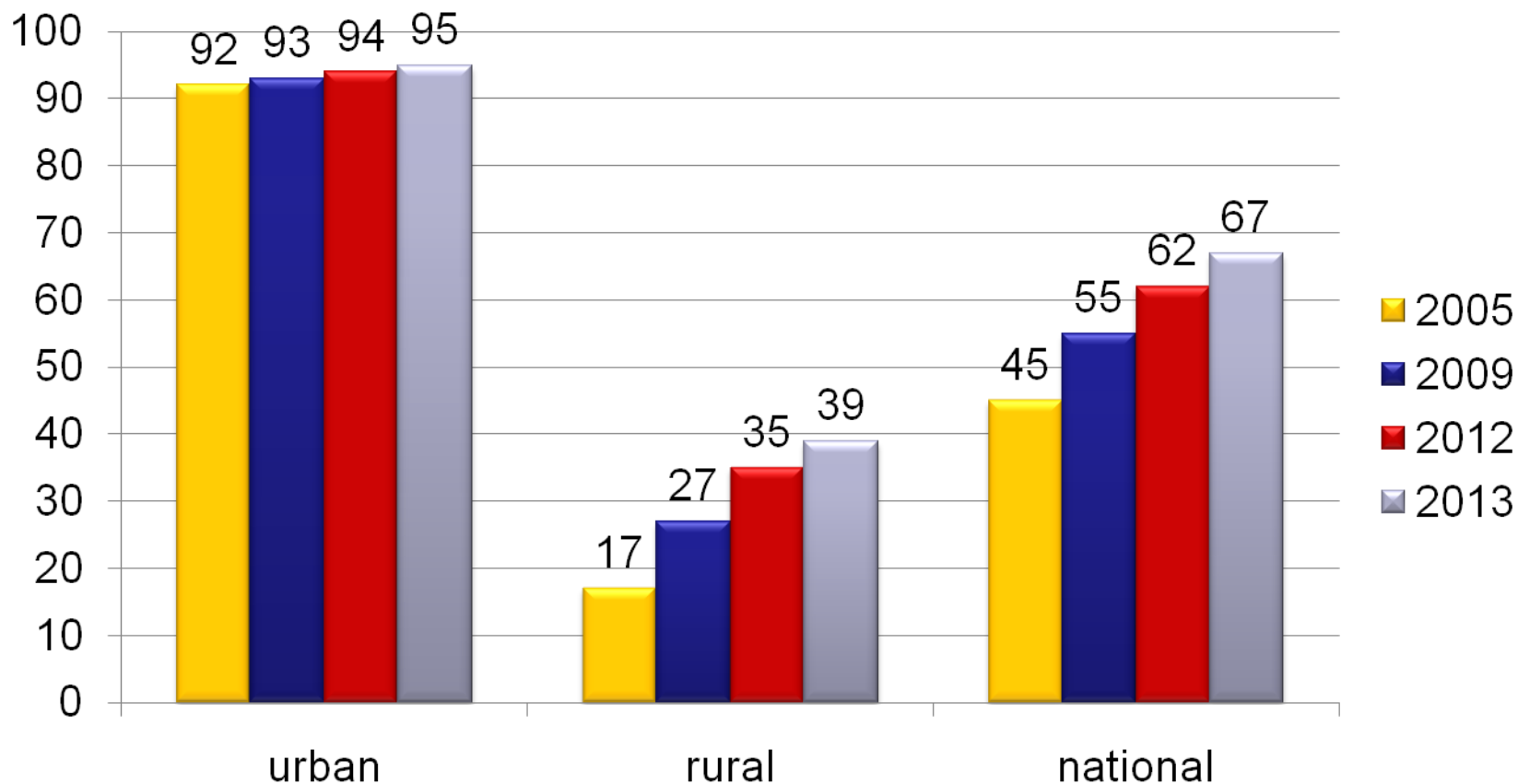
Accesul la sisteme îmbunătățite de apă și sanitație

- Sunt stabilite 5 ținte : 2 pentru apă și 3 pentru sanitație
- AP: Asigurarea accesului populației la sisteme îmbunătățite către a.2020 pentru 80% populație (68% by 2015), inclusiv 45% în rural (35% către 2015). ODM – 65%.
- Realizat către a. 2013 : 67% național – 95% urban, 39% rural
- A asigura accesul copiilor la sisteme îmbunătățite de apă în 100% școli și instituții preșcolare către 2020 (95% către 2015).
- Realizat în a.2013 : 84%
- Sanitația: Asigurarea accesului populației la sisteme îmbunătățite către a.2020 pentru 90% în urban și 70% în rural (către 2015 – 85 and 45%),

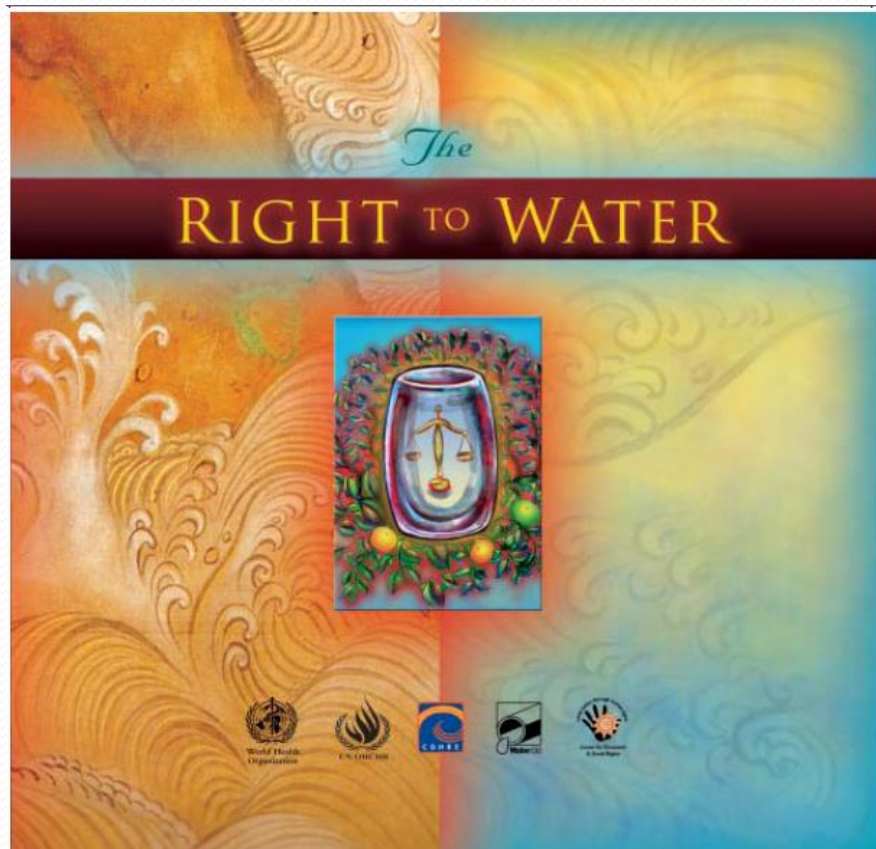
Accesul la sisteme îmbunătățite de apă și sanitație

- Atins în a.2013, conform Studiului MICS: 85 urban și 61 rural, nivel național –70%, ODM – 72%,
- Acces la sistem de canalizare – 75% urban, 9% rural.
- A asigura accesul către a.2020 a copiilor în 100% din școli și instituții preșcolare la sisteme de sanitație îmbunătățite (90% către 2015). Nu putem revizui – angajament luat la Parma 2010.
- Realizat către 2013 : 75%
- Creșterea către a.2020 până la 100 a numărului localităților deservite de sisteme mici/alternative de sanitație îmbunătățită (toilete ECOSAN, ZUC, tancuri septice, alte tehnologii). Realizat către a.2013 – 47.

Creșterea accesului la sisteme îmbunătățite de AAP

Acces la informație privind implementarea Protocolului – Crearea Clearing House

Apa – un drept de bază al omului
Indicator T 20 – periodicitatea
publicării informației privind
calitatea apei potabile și a altor ape
reglementate de **Protocolul privind**
Apa și Sănătatea

Necesitatea pentru Clearing House

- Crearea și menținerea Centrului informațional - Clearing House privind implementarea Protocolului Apa și Sănătatea ca instrument
 - de informare,
 - schimb de date și experiență,
 - creșterea nivelului de cunoștințe a tuturor participanților în implementarea Protocolului,
 - Sursă de informare privind calitatea apei, ca portal independent sau ca componentă a paginii web a CNSP,
 - Depozitar de materiale informaționale, organizator de instruire continue.

Crearea Clearing –House

Prin ordinul MS nr.1131 din 11.10.2013 la CNSP a fost instituit Centrul de informare (Clearing House) la Protocol, care are ca scop creșterea nivelului de informare a populației prin organizarea campaniilor de informare și a nivelului de cunoștințe a specialiștilor din domeniul sănătății publice și managementul apelor.

Inaugurat la CNSP cu suportul SDC, participarea MS, MM, UNECE, SDC, ONG.

Adresa: Gh. Asachi 67 A, biroul 106, tel.574-571, e-mail protocol.apasan@cnspl.md, Pagina web a CNSP www.cnspl.md

- s-a creat un link „Apa și Sănătatea” cu componentele Protocolul Apa și Sănătatea și Clearing House

Crearea Clearing –House

- Centrul de informare (Clearing House) oferă accesul la materiale informative (cu referință la problemă, naționale sau publicate de OMS, UNECE, UNICEF),
- Activități: au fost deja elaborate și distribuite 5 pliante în probleme de apă și sănătate în limbile română și rusă,
- au fost efectuate acțiuni de comunicare în a.2013 în 4 localități (2-Leova, 2 Cahul) cu elaborarea materialelor locale.

Crearea Clearing –House

-În a. 2014 – în 3 localități : rle Căușeni, Criuleni, Hâncești – acțiuni de informare în școli cu suportul ONG, evaluată calitatea apei în aceste instituții

-Efectuate 3 ateliere de lucru locale cu participarea cadrelor didactice și a CSP (Bălți, Comrat, Strășeni)

-Organizarea unui Atelier de Lucru Național cu subiectul Implementarea Protocolului privind Apa și Sănătatea (martie 2014),

Domenii prioritare pentru Clearing House

- Implementarea Protocolului privind Apa și Sănătatea,
- Calitatea apei potabile și bolile condiționate de apă,
- Acces la sisteme îmbunătățite de apă și sanitație,
- Aprovizionarea cu apă potabilă, sanitația și practicile de igienă în instituțiile preuniversitare,
- Dreptul la Apă și reducerea inechităților în aprovizionarea cu apă potabilă, sanitație,
- Planuri de siguranță a apei – elaborare și implementare,
- Instruirea specialiștilor de sănătate publică în aspecte de supraveghere a apelor potabile, de suprafață și de îmbăiere,

Domenii prioritare pentru Clearing House

- Instruirea ONG în probleme de protecție a apelor și bunelor practici
- Instruirea operatorilor în probleme ce țin de implementarea Protocolului și aplicarea bunelor practici
- Instruirea mass-media în probleme ce țin de apă și sănătate,
- Aplicarea Cadrului legal și instituțional,
- Fortificarea capacităților de monitorizare,
- Educarea și comunicarea,
- Centrul de Informare la Protocol va fi deschis pentru colaborarea cu alte centre de informare, inclusiv Centrul Aarhus, odată funcțional,

Auditoriul țintă pentru Clearing House

- (a) Autoritățile publice responsabile de managementul apelor, de sănătate publică, de monitorizare a calității apei și asigurarea durabilă cu apă potabilă sigură și sanitație adecvată (ministere, agenți și instituții centrale și locale, APLs);
- (b) Specialiști din domeniul mediului și sănătății publice, educației,
- (c) Operatorii și Asociațiile de aprovizionare cu apă și sanitație;
- (d) Femeile și copiii,
- (e) Comunități locale și utilizatorii de servicii,
- (f) ONG de mediu și sănătate;
- (g) Populația generală.

Asigurarea durabilității

- CNSP va asigura menținerea spațiilor și resurselor umane pentru funcționalitatea durabilă a CH,
- Colaborarea cu SDC, UNECE și MM, ONG naționale și internaționale
- Clearing House va oferi asigurări că deciziile adoptate de autoritățile publice sunt aduse prompt la cunoștința publicului, cu punerea la dispoziție a textelor deciziilor, a argumentelor care au stat la baza luării deciziilor, în conformitate cu procedurile de existente.
- CH va înainta propuneri de proiecte pentru finanțare externă sau din Fondul Ecologic pentru diferite activități relevante la Protocol pentru menținerea acestuia și creșterea vizibilității

Activități planificate pentru a.2014

- Continuarea elaborării materialelor informaționale pentru sectoarele de sănătate publică, protecția mediului și managementul apelor, inclusiv a unui ghid pentru Asociațiile de Utilizatori privind monitorizarea apei potabile, evaluarea și menținerea sistemelor, protecția apelor, dezinfectarea, colectarea și epurarea apelor uzate, etc.,
- Elaborarea materialelor informaționale pentru comunicare (leaflete, video și audio materiale):
- Derularea unor acțiuni de comunicare în probleme de apă și sănătate - în 4 raioane,
- Organizarea unui Atelier de instruire privind planurile de siguranță a apei potabile.

Protect Your Water For Life

Mulțumesc pentru atenție!

